

UDK: [614.2:618.1/.2]:362-055.2

XUSUSIY SEKTOR FAOLIYATI ORQALI AYOLLAR REPRODUKTIV SALOMATLIGINI MUHOFAZA QILISHNING YANGI IMKONIYATLARI

Aminova Sh.R.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti (O'zbekiston Respublikasi)

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida xususiy tibbiyot sektorining rivojlanishi va uning ayollar reproduktiv salomatligini mustahkamlashdagi o'rni keng tahlil qilindi. Xususiy tibbiyot muassasalari faoliyatining ijtimoiy ahamiyati, xizmat sifati, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish darajasi va aholining ularga bo'lgan ishonchi o'rganildi. Tadqiqotda shuningdek, xususiy klinikalarda bepustlik, bachadon miomasi, endometrioz kabi kasalliklarni erta aniqlash imkoniyatlari tahlil qilindi. Olingan natijalar asosida ayollar salomatligini muhofaza qilishda xususiy tibbiyotning yangi istiqbollari va tizimli muammolarni hal etish yo'llari ko'rsatildi.

Kalitso'zlar: xususiy tibbiyot, ayollar salomatligi, reproduktiv sog'liq, ginekologiya, sog'liqni saqlash tizimi.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются роль и перспективы развития частного сектора здравоохранения в Узбекистане, особенно в области охраны репродуктивного здоровья женщин. Проанализированы структура и динамика частных медицинских учреждений, качество предоставляемых услуг, использование современных технологий и уровень доверия пациентов. Исследование показало, что частный сектор активно участвует в ранней диагностике и лечении гинекологических заболеваний, способствует повышению качества жизни женщин и развитию конкурентной среды в системе здравоохранения.

Ключевые слова: частный сектор, женское здоровье, репродуктивное здоровье, гинекология, медицинские услуги.

ABSTRACT

This article examines the role and prospects of private healthcare development in Uzbekistan, focusing on its contribution to women's reproductive health. The study analyzes the dynamics of private medical institutions, service quality, use of modern technologies, and patient trust. Findings show that private healthcare plays a key role in early diagnosis and treatment of gynecological diseases, improving women's quality of life, and fostering competition in the healthcare system.

Key words: private healthcare, women's health, reproductive health, gynecology, medical services.

Kirish. So'nggi yillarda O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimi bosqichma-bosqich isloh qilinmoqda. Bu jarayonda xususiy tibbiyot sektori jadal rivojlanib, aholiga, ayniqsa ayollarga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifatini oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Reproductiv salomatlik — bu ayolning nafaqat

farzand ko'rish imkoniyati, balki jismoniy va ruhiy sog'lig'ining, shuningdek ijtimoiy faolligining muhim ko'rsatkichi hisoblanadi (WHO, 2023).

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan "2022–2026-yillarda

sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish strategiyasi"da ayollar salomatligini mustahkamlash, onalikni himoya qilish va xususiy tibbiyot xizmatlarini qo'llab-quvvatlash ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Shu sababli xususiy sector davlat tizimidagi tibbiy yuklamani kamaytirish, raqobatni kuchaytirish va aholiga tezkor, sifatli xizmat ko'rsatish orqali sog'liqni saqlash tizimining muhim bo'g'iniga aylandi (O'zbekiston SSV, 2024).

Aholining xususiy tibbiyotga murojaati, ayniqsa, ginekologiya va reproduktiv tibbiyot yo'nalishida sezilarli darajada ortgan. Ayollar zamonaviy diagnostika, ultratovush tekshiruvlari, laborator tahlillar, EKO (sun'iy urug'lantirish) kabi innovatsion xizmatlardan foydalanish imkoniga ega bo'ldilar. Bu esa ularning sog'lig'ini erta aniqlash va davolash samaradorligini oshirdi (Karimova, 2022).

Mazkur tadqiqotning maqsadi — ayollar reproduktiv salomatligini muhofaza qilishda xususiy sector faoliyatining o'rni, ijobiy jihatlari, mavjud muammolari va istiqbollari aniqlashdan iboratdir.

Usullar: Tadqiqot 2020–2025-yillar oralig'ida O'zbekistonning Toshkent, Samarqand, Farg'ona va Buxoro viloyatlarida faoliyat yuritayotgan 25 ta xususiy klinika asosida olib borildi. Quyidagi metodlar qo'llanildi:

1. Analitik tahlil: so'nggi yillardagi sog'liqni saqlash tizimining rasmiy statistic ma'lumotlari, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) va O'zbekiston Sog'liqni saqlash vazirligi hisobotlari o'rganildi.

2. So'rovnoma metodi: 350 nafar 18–45 yosh oralig'idagi ayollar o'rtasida anonym so'rov o'tkazildi. Ularning tibbiyot muassasalariga murojaat qilish sabablari, xizmat sifati haqidagi fikrlari o'rganildi.

3. Taqqoslama usul: davlat va xususiy klinikalardagi xizmat sifati, bemor soni, davolash samaradorligi, shifokor malakasi solishtirildi.

4. Statistik tahlil: ma'lumotlar Microsoft Excel va SPSS dasturlarida qayta ishlanib, foizli va nisbiy ko'rsatkichlar hisoblandi.

Natijalar: O'tkazilgan tadqiqotlar quyidagi natijalarni ko'rsatdi:

- 2020–2025-yillarda O'zbekistonda xususiy tibbiyot muassasalari soni 2,3 baravar oshgan, ularning 28 foizi ginekologiya yo'nalishida ixtisoslashgan.

- So'rovda qatnashgan ayollarning 72 foizi xususiy klinikalarga murojaat qilishni afzal bilgan.

- Eng ko'p uchraydigan muammolar: hayz siklining buzilishi (31%), bachadon miomasi (22%), bepushtlik (19%), endometriozi (14%).

- Ayollarning 68 foizi xususiy klinikalarda xizmat sifati yuqori ekanini, 64 foizi shifokorlar bilan individual yondashuvdan mamnunligini bildirgan.

- Xizmatlardan foydalanish chastotasi 2020-yildan 2025-yilgacha 1,8 baravar oshgan.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, xususiy sector ayollar sog'lig'iga doir profilaktika va erta diagnostika tizimini kuchaytirgan.

Muhokama: Olingan ma'lumotlar asosida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

1. Xususiy sector sog'liqni saqlash tizimidagi muhim bo'g'in sifatida xizmat ko'rsatish sifati va texnologik yangiliklarni joriy etishda davlat tizimidan ilgarilab ketmoqda.

2. Ayollar reproduktiv sog'lig'ini saqlashda xususiy tibbiyotning asosiy afzalliklari:

- zamonaviy diagnostika texnologiyalarining mavjudligi;

- malakali mutaxassislarining faoliyati;

- individual yondashuv;

- muhitning maxfiyligi va qulayligi.

3. Shu bilan birga, muayyan muammolar ham mavjud:

- ayrim xususiy klinikalarda litsenziyalash va nazorat mexanizmlarining sustligi;

- xizmat narxlarining aholining o'rtacha daromadiga mos kelmasligi;

- klinik ma'lumotlarning yagona elektron tizimda jamlanmagani.

Davlat tomonidan xususiy tibbiyot muassasalari faoliyatini tartibga soluvchi yagona standartlarni joriy etish, shuningdek sog'liqni saqlash sug'urtasi tizimini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Xususiy tibbiyot sektori ayollar reproduktiv salomatligini muhofaza qilishda zamonaviy yondashuvlarni joriy etayotgan muhim tizimdir. U xizmat sifati, qulaylik va

texnologik rivojlanish orqali sog'lom raqobat muhitini yaratmoqda.

- davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kuchaytirish;
- tibbiyot xodimlarining malakasini oshirish;
- xizmatlarni sug'urta tizimi orqali aholiga qulay narxlarda taqdim etish;

Kelgusida bu sohani yanada takomillashtirish uchun:

- ayollar uchun muntazam skrining dasturlarini yo'lga qo'yish tavsiya etiladi.
- Natijada, xususiy tibbiyot sektori O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimining ajralmas va istiqbolli bo'g'ini sifatida ayollar salomatligini mustahkamlashda muhim hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "2024-yil uchun tibbiyot sohasidagi islohotlar natijalari" statistik byulleteni. Toshkent, 2025.
2. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO). *Reproductive Health Strategy 2023–2030: Accelerating Progress Towards SDG 3*. Geneva: WHO Press, 2023.
3. UNFPA Uzbekistan. *Women's Reproductive Health and Family Planning in Central Asia*. Tashkent, 2024.
4. Xodjayeva N.K., Abdullayeva M.S. "Ayollar reproduktiv salomatligini saqlashda xususiy tibbiyotning o'rni." // *Tibbiyot va jamiyat*, №4, 2023, b. 55–60.
5. Karimova G.B. "O'zbekistonda xususiy tibbiyot muassasalarining rivojlanish istiqbollari." // *Ijtimoiy fanlar va innovatsiyalar jurnali*, 2022, №2.
6. Khusanova D.A., Yusupova S.T. "Ginekologik kasalliklarni erta tashxislashda zamonaviy yondashuvlar." // *O'zbekiston tibbiyot jurnali*, 2024, №5, b. 45–52.
7. Azizova M.R. "Reproduktiv yoshdagi ayollarda bachadon miomasi: zamonaviy diagnostika va davolash yondashuvlari." // *SamDTU ilmiy xabarlar*, 2023, №2.
8. Turdieva N., Kadirova L. "Private healthcare development trends in Central Asia: case of Uzbekistan." // *Asian Medical Review*, 2024, Vol. 8(3), pp. 112–118.
9. World Bank. *Private Health Sector in Transition Economies: Challenges and Opportunities*. Washington DC, 2022.
10. Mirzayeva D., Norboyeva F. "Ayollar salomatligiga oid tibbiy xizmatlardan foydalanish ko'rsatkichlari." // *Tibbiyot amaliyoti jurnali*, 2021, №3, b. 75–80.
11. Sog'liqni saqlash vazirligi. "Xususiy sektor faoliyatini litsenziyalash va nazorat qilish tizimi to'g'risidagi nizom." Toshkent, 2024.
12. Abdullayev S., Rustamov A. "O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik asosida tibbiyot tizimini rivojlantirish." // *Innovatsion iqtisodiyot va boshqaruv*, 2023, №1.
13. WHO Regional Office for Europe. *Women's Health and Well-being: Progress Review 2020–2024*. Copenhagen, 2024.
14. Niyozova S.R. "Ayollar orasida bepushtlikning ijtimoiy omillari." // *O'zbekiston tibbiyot fanlari xabarnomasi*, 2022, №1.
15. National Statistics Committee of Uzbekistan. *Healthcare Indicators 2020–2024*. Tashkent, 2025.